Думка народна в романі Л. Толстого «Війна і мир». Твір 10 клас

У 1869 році з-під пера Л. М. Толстого вийшов один з геніальних творів світової літератури – роман-епопея «Війна і мир» . За словами І. С. Тургенева, «нічого кращого в нас ніколи не було написано ніким» .

«Щоб твір був гарним, треба любити в ньому головну, основну думку. У «Війні і мирі» я любив думку народну, унаслідок війни 1812 року», – говорив Л. Толстой.

З цього висловлення випливає те, що письменник уважав «думку народну» головною, основною думкою роману.

«Я намагався писати історію народу», – говорив Л. Толстой. Головний герой роману – народ. Народ, який кинули в непотрібну і незрозумілу йому війну 1805 року, народ, що піднявся в 1812 році на захист Батьківщини і розгромив у визвольній війні величезну ворожу армію на чолі з непереможним доти полководцем.

У романі більше ста масових сцен, у ньому діють понад п'ятсот поіменно названих людей з народу, хоча значення образу народу визначається не кількістю масових сцен, а народною ідеєю. Найважливіші події роману оцінюються Л. Толстим з народної точки зору. Народну оцінку війни 1805 року виражає письменник словами князя Андрія: «Чому ми під Аустерлицем програли бій?..

Нам там нічого було битися: скоріше хотілося піти з поля бою». Народна ж оцінка Бородінського бою дана автором наприкінці третього тому роману: «Моральна сила французької атакуючої армії була виснажена. Не та перемога, що визначається підхопленими шматками матерії на палицях, які називають стягами, і тим простором, на якому стояли і стоять війська, – а перемога моральна, та, що переконує супротивника в моральній перевазі свого ворога й у своєму безсиллі, була здобута росіянами під Бородіном».

«Думка народна» присутня в романі скрізь. Ми її відчуваємо й у нещадному «зриванні масок» при зображенні Курагіних, Ростопчина, Аракчеева, Друбецького й інших.

Ще більш повно «думка народна» відчувається в тих главах роману, де зображуються

герої, близькі до народу, або ті, що намагаються зрозуміти його: Тушин і Тимохін, Наташа і княжна Марія, П'єр і князь Андрій – усі ті, кого можна назвати «руськими душею».

Людиною, яка втілила в собі дух народу, Л. Толстой зображує Кутузова.

Кутузов – справді народний полководець. Таким, хто виражає потреби, думки і почуття солдат, він виступає під час огляду під Браунау, і під час Аустерлицького бою, і особливо під час Вітчизняної війни 1812 року. «Кутузов, – пише Толстой, – усією російською сутністю своєю знав і почував те, що почував кожний російський солдат».

Кутузов для Росії – своя, рідна людина. Під час війни 1812 року всі його зусилля спрямовані до однієї мети – очищення рідної землі від загарбників. «Важко уявити собі мету, більш гідну і таку, що найбільше збігається з волею всього народу», – говорить письменник.

Від імені народу Кутузов відхиляє пропозицію Лористона про перемир'я. Він розуміє і неодноразово говорить, що Бородінський бій є перемога; розуміючи, як ніхто, народний характер війни 1812 року, він підтримує запропонований Денисовим план розгортання партизанських дій.

Кутузов – носій народної мудрості, виразник народних почуттів. Його відрізняє «надзвичайна сила проникнення в зміст явищ, що відбуваються, а джерело її лежить у народному почутті, яке він носив у собі в усій своїй чистоті і силі».

Тільки визнання в ньому цього почуття змусило народ обрати його проти волі царя головнокомандуючим російською армією. І тільки це почуття поставило його на ту висоту, з якої він спрямовував усі сили не на те, щоб убивати і винищувати людей, а на те, щоб рятувати і берегти їх.

Але особливо яскраво «думка народна» виявляється в зображенні героїзму і патріотизму російського народу у Вітчизняній війні 1812 року. Л. Толстой показує надзвичайну стійкість, мужність солдат і кращої частини офіцерів. Він пише, що не тільки Наполеон і його генерали, але всі солдати французької армії відчували в Бородінському бою «почуття жаху перед ворогом, який, загубивши половину війська, стояв так само грізно наприкінці, як і на початку бою».

Війна 1812 року не була схожа на інші війни. «З часу пожежі Смоленська почалася війна, що не підходить ні під які давні перекази», – писав Л. Толстой. Він показав, як піднялася «дубина народної війни» , намалював численні образи партизан, зобразив патріотизм

мирних жителів, що залишали Москву, кидали і знищували своє майно.

Отже, читаючи роман, ми переконуємося, що письменник про великі події минулого, про війну і мир судить з позиції народних інтересів. А це і є та «думка народна», яку любив у своїй безсмертній епопеї Толстой і яка освітила немеркнучим світлом його геніальний твір.